

hecho de elevarse sobre el ara y de aparecer en un mal llamado *pondus*, se encierra ó contiene un *quid* transcendental, indescifrable en la actualidad.

JUAN CABRÉ AGUILÓ.  
Académico correspondiente.

Calaceite, 30 junio 1908.

## LOS REYES DE ARAGÓN

Y LA

### PURÍSIMA CONCEPCIÓN DE MARÍA SANTÍSIMA

#### APÉNDICE

#### (Conclusión)

**Descripción y fragmentos del código titulado «Llibre de la Confraria de la casa del senyor Rey intitulada sots invocació de la Sagrada e pura Concepció de Madona Santa Maria Verge e Mare gloriosa».**

Este precioso manuscrito no existe hoy en el archivo de la cofradía. Por esto no haré sino reproducir las noticias y fragmentos publicados en el *Calendari Català* (1873-1874), y en la *Memoria y Colección Diplomática* del P. Fita. Era una copia del antiguo código, escrita en el siglo XVIII, y formaba un volumen de cuarenta y siete folios á dos columnas. Después del título venía el índice de cuarenta y seis capítulos en esta forma:

#### Rubriques

Del comensament, e aprobació de la Confraria e dels Edictes fets a reverencia de la puritat de la Sacratissima Concepció de Nostra Dona.

|                                                                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Quant e per qui fo comensada la dita Confraria. E com fo aprobada per lo Senyor Rey en Pere stant Infant. E apres per ell mateix stant Rey e Senyor ratificada . . . . . | I   |
| De la provisio feta per lo Senyor Rey en Johan, a confirmació de la dita Confraria, e en special favor dels Confreres residents en Barcelona. . . . .                    | II  |
| Declaració e corroboració de la prop dita provisio del Senyor Rey en Johan, la qual a instancia dels Confreres sigüents la Cort, ore estada revocada . . . . .           | III |
| De la provisio del Senyor Rey en Marti tocant en special lo drap de les sepultures dels Confreres residents en Barcelona. . . . .                                        | IV  |
| Del solemne e devot Edicte fet per lo Senyor Rey en Johan tocant la solemnitat de la Sacratissima Concepció de nostra Dona. . . . .                                      | V   |
| De la publicació feta ab crida publica del Edicte dessus dit . . . . .                                                                                                   | VI  |
| Del segon Edicte fet per lo Senyor Rey en Marti a confirmació del edicte dessus dit . . . . .                                                                            | VII |

|                                                                                                                                                    |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Del statut o ordenacio feta per lo Senyor Rey en Marti en favor dels Evangelitzans e preycants la puritat de la Concepcio de Nostra Dona . . . . . | VIII |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|

*Del rotol dels Maiorals*

|                                                                                                                                                                                                                                    |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| De la forma com lo Senyor Rey es Confrare . . . . .                                                                                                                                                                                | IX    |
| Dels noms e nombre dels Oficials, e de la Eleccio daquelles . . . . .                                                                                                                                                              | X     |
| De la prioritat e principal carrech dels Maiorals sobre la ordinacio e administracio de tota la confreria . . . . .                                                                                                                | XI    |
| De la forma de la recepcio dels Confreres e dels cassos per que deven esser foragitats de la Confreria . . . . .                                                                                                                   | XII   |
| De la sollemnitat de les sinch festes de la Mare del fill de Deu Nostra Dona Santa Maria. E de la special ordinacio feta per lo Senyor Rey e manada esser continuada en la Sacratissima Concepcio de la dita Nostra Dona . . . . . | XIII  |
| Del loch quels Confreres han en la processio del precios cors de Jesu-Christ . . . . .                                                                                                                                             | XIV   |
| De la Capellania quis deu cantar ordinariament . . . . .                                                                                                                                                                           | XV    |
| De la Missa del dia de cascuna setsmana en lo qual se devina per tot lany la incarnacio del Fill de Deu . . . . .                                                                                                                  | XVI   |
| De la ordinacio que han los Maiorals en la distribució de la modeda . . . . .                                                                                                                                                      | XVII  |
| Que dels diners de la Confraria nos den dotar o instituir algun Eclesiastic Benefici . . . . .                                                                                                                                     | XVIII |
| De la almoyna dels Confreres freturosos . . . . .                                                                                                                                                                                  | XIX   |
| De les sollemnitats de les sepultures . . . . .                                                                                                                                                                                    | XX    |
| Dels aniversaris . . . . .                                                                                                                                                                                                         | XXI   |

*Del rotol dels Visitadors*

|                                                                                                                              |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| Del carrech que han los dits Visitadors en complir les obres de Misericordia en los Confreres posats en necessitat . . . . . | XXII  |
| Del carrech de Visitacio . . . . .                                                                                           | XXIII |
| Del carrech de pacificar . . . . .                                                                                           | XXIV  |
| Del carrech de Almoyna . . . . .                                                                                             | XXV   |
| Del carrech de fer scrutini dels Confreres mals o viciosos . . . . .                                                         | XXVI  |

*Del rotol de Oydor de comptes*

|                                                                                                               |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| De la forma de la recepcio, e finament dels Comptes . . . . .                                                 | XXVII  |
| De la ordinacio del tres Llibres principals de la Confraria, e del Libre de albarans, e de notamens . . . . . | XXVIII |
| De la conservacio dels dits Llibres. E de ço que dit oydor hi deu continuar . . . . .                         | XXIX   |

*Rotol dels Andadors*

|                                                                          |       |
|--------------------------------------------------------------------------|-------|
| Dels treballs en general que son tenguts fer los dits Andadors . . . . . | XXX   |
| De les notificacions que deven fer a cascun dels Confreres . . . . .     | XXXI  |
| De les execucions, que deven fer de deutes, e penes . . . . .            | XXXII |

|                                                           |        |
|-----------------------------------------------------------|--------|
| De la part que deven haver de ço que executaran . . . . . | XXXIII |
| De la franquesa que han tinent loffici. . . . .           | XXXIV  |

*Del rotol de ço a que es tengut cascun Confrare*

|                                                                                                                                                                                            |         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| De la general obediencia quels Confrares son tenguts als Maiorals . . . . .                                                                                                                | XXXV    |
| Quels Confrares son tenguts de esser presents e oferir a les solemnitats de les V festes de Nostra Dona. . . . .                                                                           | XXXVI   |
| Quels Confrares deven esser presents als Aniversaris . . . . .                                                                                                                             | XXXVII  |
| Quels Confrares son tenguts de anar a les sepultures de lurs Confreres, e de esser presents en los Capitols, e de la manera com deven estar e parlar en aquells . . . . .                  | XXXVIII |
| De la obediencia que los Confrares son tenguts als visitadors . . . . .                                                                                                                    | XXXIX   |
| De ço quels Confrares Lechs deven pagar per entrada e apres ordinariament . . . . .                                                                                                        | XL      |
| De ço que cascun Confrare Prevere, o scola es tingut de fer. . . . .                                                                                                                       | XLI     |
| De la Oracio quels Confrares son tenguts fer per la anima de lur Confrare, que sabran esser mort . . . . .                                                                                 | XLII    |
| De la Lexa que cascun Confrare es tengut fer a la Confraria en son testament . . . . .                                                                                                     | XLIII   |
| Quels Confrares per les ordinacions de la Confraria no puxen encorrer pena spiritual . . . . .                                                                                             | XLIV    |
| Quels Confrares puxen haber absolucio de lur propi sacerdot de peccatoris, o de penes espirituals o pecuniaries, que hagen encorregudes per no observar les Ordinacions antigues . . . . . | XLV     |
| De Conceptu Virginali . . . . .                                                                                                                                                            | XLVI    |

A continuación segufa el prólogo: «Com moltes de les coses acostumades, e necessaries al Regiment de la Confraria de la Casa del Senyor Rey, apellada de Madona Sancta Maria, e constituïda sots invocació especial de la sua Santa e molt pura Concepció, no fossen posades en scriptura, e moltes de aquelles qui eren scrites fossen mudades, e praticades en altra orde, e manera, que no eren posades en scrit per la qual raho lo exercici del dit Regiment era moltes vegades posat en confusio; Perço ab sollemna, e gran Capítol celebrat en Barcelona en lo Palau Maior del Senyor Rey en lany de la Nativitat de Nostre Senyor MCCCXCVII (1) Regnant lo Senyor Rey en Marti. En lo qual capítol foren lo maior nombre, e les pus notables Persones dels Confreres de la dita Confraria, així daquells qui eren signents la Cort, com daquells qui eren residents en Barcelona, fo concordablement acordat, condos e ordonat; Que per traure Confusio lo dit Regiment, e per posar aquell en ordonada distinció, e en distincta, clara, e luminosa ordinació fossen ordonats certs Officis, et cert nombre de Officials entrels quals fos compartit tot lo regiment de la dita Confraria. E perço que cascun dels dits Officials fos plenament certificat de son carrech, que fossen fets aytants Rotols o Quers de pergami com fossen los dits Officis; En los quals Rotols fos scrit largament e distincta tot ço e quant cascun Oficial hauria a fer per raho de son Offici, e que a cascun del dits Officials fos donat lo Rotol

(1) En el còdice ineptamente corregido, MCCCXXVII

on la ordinacio de son offici seria posada e escrita. E mes avant fo ordonat perço que les dites ordinacions, romangues memorial perpetual com fort facilment, e leugera se poguessen perdra los dits Rotols, o algun daquells; que fos fet lo present Llibre en lo qual fossen registrats tots los Rotols dessus dits, e que en lo comensament del dit Llibre ans de la continuacio dels dits Rotols fos posat, continuat e scrit quant ne per qui fo començada la dita Confraria, e apres com es stada conformada, e continuada, aixi per lo Senyor Rey en Pere de bona memoria, qui al comensament de aquella havia dada sa auctoritat stant Infant, com per lo Senyor Rey en Johan de digna memoria, qui Regna apres del dit Senyor Rey en Pere, qui fo pare seu; com encara per lo Senyor Rey en Marti per la gracia de Deu ara Regnant, Frare del Senyor Rey en Johan dessus dit. Registranthi tots los Edictes e altres provisions fetes per los dits Reys e Senyors tocants la dita Confraria, e les solemnitats de les festes de la Gloriosa Verge e Mare de Deu Madona Santa Maria».

Acabado este prefacio, comienza el texto de los cuarenta y seis capítulos arriba indicados: «Del començament de la Confraria, e de la aprovacio e ratificacio daquela, e primerament de la aprovacio feta per lo Senyor En Pere stant Infant: E de la ratificacio quen feu apres stant Rey e Senyor».

I. «Fo comensada la dita Confraria per alguns Officials de casa e de merçe del Senyor Infant en Pere, Primogenit del Senyor Rey Namfos, Concell, voluntat, e aprobacio del dit Infant en la Ciutat de Çaragoça en lany de Nostre Senyor MCCCXXXIII; E apres com lo dit Senyor Infant en Pere per la gracia de Deu fos Rey, e regnas apres obit del dit Senyor Rey Namfos Pare seu; ratifica lo dit Senyor Rey en Pere la dita Confraria, posant aquella ensemps ab los Confreres en certa ordinacio segons que les dites coses appar per lo Prolech del Llibre antich de la dita Confraria, e encara per lo primer Capitol en lo dit llibre contengut, la tenor del qual Prolech es aytal: Com en bona e be ordonada Confraria se complescha lo manament de Deu, qui diu: «Diliges proximum tuum sicut te me ipsum» ço es a dir que lom am son proisme aixi com si mateix; E de bons Confreres sia e dega esser ço que es scrit dels apostols, e dels Deixebles de Jesuchrist, qui diu: «Erat eis cor unum, et anima una» ço es que eren tots dun cor, e duna voluntat; E perço a comendacio de confraria diu lo Profeta Daviu Rey de Jerusalem «Ecce quam bonum et jucundum est habitare Fratres in unum». ço es que molt es bo, e de gran alegria confreres habitar ensemps en bona volentat complida, Perque los Officials alguns de Casa e de merçe del Senyor Infant en Pere, Fill del molt alt Senyor Rey Namfos Primogenit, e General Procurador seu cobeiants ab gran voluntat esser, e viurer en amor e caritat aixi com los dits Apostols e Deixebles de Jesu-Christ, entenents, que per Santa Mare Esgleya, es aprovada e loada confraria, e per dret comu ratificada. A honor e a gloria de tota la Santa Trinitat, Pare, e Fill, e Sant Espirit, e de la Gloriosa Verge Madona Santa Maria, e de tots los Sants de Paradis, e a be e a profit de lurs animes, e de totes altres feels deffunctes ab consell, e ab voluntat del dit Senyor Infant Ordenaren Confraria intitulada de Madona Santa Maria la qual confraria fo comensada en la Ciutat de Çaragoça Dissapte ques comptava VIII<sup>o</sup> Idus Madii en lany de la Incarnacio del Fill de Deu Jesu-Christ MCCCXXXIII. E la tenor del dit primer Capitol es aytal: «E car lo senyor Infant dessus dit apres obit del alt Senyor Rey

Namfos Pare seu per gracia de Deu fo en successio sua elet al Regiment de sos Règnes, a retificacio de la dita Confraria innovaren la ordinacio dels Capítols adicions, e permutacions profitoses etc.».

Las provisiones reales que se indican en los capitulos del II al VIII forman ya parte de la Colección Diplomática.

#### *Rotol dels Maiorals*

Sapien los Maiorals de la Confraria de Casa del Senyor Rey, qui es de Madona Santa Maria Verge e Mare gloriosa de Jesu-Christ nostre Deu e Senyor. E qui en special es intitulada a singular honor e reverencia de la sua miraculosa, e natural Concepcio, quel carrech de lur Maioralia esta en mantenir, deffendre, e menar a deguda execucio totes e sengles coses contingudes sots los titols o Rubriques en lo present Llibre scrits.

IX. «Iassia quel Senyor Rey sia Cap e Senyor de tot son Regne; empero en quant Confrare no vol haber maioritat ne superioritat ne menys veu ne prerogativa que un altre confrare».

X. Los oficials daquells deputats, ordenats a regir e servir la Confraria son aquestos, ço es: Sis maiorals. Item quatre visitadors, ço es, dos homens e dues dones; persones de be e de bona fama. Item un ohidor de comptes. Item dos andadors. E es cert que dels VI maiorals dessus dits, aquell qui en la eleccio sera nomenat, posat o scrit en lo sinche loch, deu haber carrech de esser bosser; e aquell qui sera VIIe en la dita eleccio deu esser andador del dit bosser en tot lo exercici de son offici. La eleccio dels maiorals se du fer cascun any, lendum de Nostra Dona santa Maria de Mars, o lo primer capitol quis tinga apres aquell dia... La eleccio dels visitadors e andadors se deu fer cascun any, lo dia de la sagrada Concepcio de Nostra Dona sancta Maria, apres vespres, o lo primer capitol quis tinga apres aquell dia...

XII. Tots los maiorals, qui seran presents en lo loch, on se reebra confrare, informats primer de la vida e bons custums daquell, haien a consentir a la recepcio del dit confrare. Cascun volent esser rebut en confrare, ans que sia reebut ne scrit en lo Libre deu pagar al maior al bosser per entrada deu sols. En aço pero no son enteses preveres, o persones qui sien en sacres ordens, ne scolans de la capella del senyor Rey; com aytals, per altres carrechs que han, son exempts del pagament de la dita entrada. Deuen esser, los quis reebbran en confrares, homens de Casa del Senyor Rey, o de la Senyora Reyna, o qui sien stats de Cases dels senyors Reys Darago passats, o de Reynes mullers lurs, o de primogenit; o que sien stats Concellers de Barcelona, o baiian haut, o regit qualsevol offici de la dita Ciutat. E aixi mateix poden esser reebudes en confraresses de la dita confraria dones honestes e de bona fama, qui sien de Casa del dit Senyor, o de la dita Senyora Reyna, o sien stades de les Cases dels dits senyors Reys passats, o de Reynes mullers lurs, o de Primogenits o sien mullers, o relictas dels servidors dels dits Senyors o Senyores, o dels Concellers, o de altres oficials de la dita ciutat de Barcelona. No pot esser reebut en confrare algun apres sa mort, per gran home que sia stat, si donchs la Confraria non ha deu liures, de les quals en tot, ne en part nos puxen fer remissio sino en capitol. Item algun qui sia malalt axi mateix no pot esser reebut en confrare, si donchs no dona per intrada cent sols, o que sia pobre freturos. E si algun pobre

malalt sera reebut en confrare sens pagar los dits C sols e morra en aquella malaltia, tota la despulla sia de la Confraria, si a altre per justícia nos debia.

XIII. •En cascuna de les V festes de la gloriosa mare de Deu Madona sancta Maria han special e gran carech tots los maiors de fer fer solem-nials officis ab sermo, es a saber: en la festa de la sua Sagrada Concepcio, qui es la festa principal de la Confraria en la forma, e manera ordonada, e dictada per lo Senyor Rey a instancia e supplicacio dels Confreres residents en Barcelona; E lo dictat de la qual ordinacio es aqueis quis segueix.

Per renovellar dignament en la memoria dels peccadors la exhibicio de gran honor, lahor e reverencia incessables de que som singularment deutors a la Magnifica e sobres excellent Verge Mare de Deu Nostra Dona Santa Maria, qui en lesguart del seu Fill Rey de gloria, incessanment confessa lo dit gran Maternal haber a conseguit per esguart dels peccadors. Volent lo Senyor Rey, e desitjant per la gracia Divinal prosseguir, e continuar en quant es otorgat a fragilitat humana la honor de la dita Sagrada Regina Verge, e Mare assenyaladament en la celebritat de la Festa de la sua Santa Concepcio pura e sens tota taca, qui fo porta a la salut del Mon perdut per taca de peccat; E a la dita sollemnitat renovellar e tots dies crexer, e enar-dir. Ordonar e vol lo dit Senyor quels Confreres de la Confraria de la sua Casa en Barcelona, continuen daçi avant la sollemnitat de la dita Santa festa cascun any en lo seu Palau Maior de Barcelona sots la forma següent.

Primerament, que a la dita celebració sien apel-lats Prelats, Nobles, Cavallers, los Consellers, e honrats Ciutadans de Barcelona e altres honra-des Persones.

Item, que la gran Sala del dit Palau sia parada sollemnament, aixi com es acostumat. E aqui sia cantada sollemnament la Missa Matinal en la ma-nera acostumada.

Item, apres tantost se fassen tres sermons vistats la hu en la Capella, l'altra en la Sala Maior, e l'altra en lo pati fora lo Palau, e que en la Seu nos faça sermo algu.

Item prega lo Senyor Rey lo Bisbe e Capítol de la Seu de Barcelona, que en la dita Celebracio ells entrevenguen, e sien participants en esta forma, ço es que la dita Seu procehesca son Offici aixi com ha acostumat. E en la hora, que deven fer la processio ischa sollemnament aixi com nuls poran la dita processio de la Seu per lo Portal maior, e entre por lo portal menor del Palau. E com sien devant laltar de la Sala maior diguen sollemnament la Salve Regina ab una oracio de la Verge Maria. E apres mesclantse aqui los Capellans de la Capella del Rey ab la processio isguen per lo portal maior del dit Palau e fassen la via de la Plaça de les cols, e dels Speciers, de la Plaça de Sent Jaume, e del Palau del Bisbe. E quant sien devant lo portal de la Seu canten ço quel Bisbe e Capítol ordoneran. E asso fet partesquen daqui, e fassen la via del portal maior del dit Palau. E com sien en la Sala del dit Palau sia elegit cert nombre de Canonges e Beneficiats aptes, e en-dreçats per cantar sollemnament la Missa en la dita Sala, la qual Missa sia celebrada per lo Bisbe si fer ho pora, e en deffalliment seu per algun altre Prelat o honrat Ecclesiastic, e tot laltre clero sentorn en la Seu per dir la Missa, e fer ço qui han acostumat.

Item que los lechs seguesquen la Processio apres empero lo mesclament de les dites dues processions en aquesta forma, e orde, ço es quells Concellers de Barcelona a aquella tornada porten los Brandons pintats qui son fets per al dit Senyor per la Senyora Reyna, e per los Reyals; ço es aquells Brandons daquells Reyals qui no hi seran presents. Item que dels altres brandons sien donats Cent a Cent Ciutadans, jassia no sien Confreres. E que los dits Concellers e Ciutadans vaien arreu a la una part hu derrer altre. E a la altre part vaien los Confreres així mateix ordonats hu apres altre.

Item que la Confraria haa a prestar sengles Brandons a tots aquells qui staran en la dita Sala del Palau per oyr loffici així en la Missa com en les Vespres vulles sien clergues, o lechs en la manera que acostumen fer als Confreres. Item que a ordonar totes les dites coses sien elegits per lo Bisbe, e Capítol XV dies avans de la festa, dos Canonges. Item per lo Conseller dos honrats Ciutadans, les quals quatre Persones ensemps ab los Maiorals primers de la Confraria haïen carrech de endressar e posar en orde totes les coses desus dites.

Item quels altres Maiorals, e tots los altres Confreres qui a res a fer hi seran demanats haïen a pendre lo carrech qui per los dessus dits los sera donat tota excusacio apart donada.

De la dita festivitat ordonada per lo Senyor Rey en la forma dessus dita ha especial carrech los Maiorals de exequir aquella lo pus sol-lamnament que ferse puxe. E singularment deuen tenir a memoria dues çoses. La primera la prometença quel Senyor Rey ha feta als Consellers de Barcelona de prestar cascun any per honrar la dita sol-lemnitat la molt devota Veronica de Madona Santa Maria en manera que cascun any ne sia supplicat per ells lo dit Senyor. La segona que haïen sermonadors grans, e sollemnes e en especial que sien devots a la dita Sagrada Concepcio, per ço ques sapien e gozen loar nostra molt pura Senyora Mare de Deu gloriosa Madona Santa Maria de la maravellosa, e assenyalada gracia del Privilegi Singular de puritat de que entre altres gracies la ha doctada lo Fill de Deu glorios, qui avans de la creacio del Mon la havia eternalment preornada e preelegida a la dita tan pura, e tan sobres excellent Maternitat, així que ella qui devia esser Mare de la pus excellent, e purissima filiacio qui pogues esser entesa, e per consegüent tenia esser porta del deneiament, lavament, e reenço de nostra taca original, en alguna manera no fos maculada, tacada ne en legida de original, ne de nenguna altre sordesa de peccat, ans ne fos tots temps de tot en tot preservada, quitia enmuni e exempta per Privilegi singular. E daquesta segona cosa son especialment, e fort assenyallada carregats los dits Maiorals per tal com es stat ordonat que la Confraria faça de la dita Sancta e Immaculada Concepcio pus gran, e pus singular sollemnitat, que de les altres festes de Madona Santa Maria. Perço que la gracia de la Sagrada Mare de nostre glorios Deu que per alguns adversaris li es no solament denegada mas encara maldita e perseguida. Sia tots anys a consolacio dels seus devots e a conversio dels dits adversaris vertaderament e reverent publicada, e demanada a tot hom generalment per sollemnes sermons, e per singular festivitat quen sia feta així com de singular e gran Privilegi de puritat fet a la Mare de Deu sobre totes criatures.

Item han carrech quen la dita festivitat de la Sagrada Concepcio fassen

legir en la trona per aquell qui sermonara la forma de la crida quis feu com la dita festa fo ordonada, la qual es registrada en lo VI<sup>e</sup> Capítol atras.

Item per ço que cascun Confrare romangue informat, e carregat de ço que es tengut de fer, e complir han carrech los dits Maiorals quen cascuna de les dites IIII festes de Madona Sancta Maria, ço es de Febrer, Març, Agost e Septembre, façen legir en la trona a aquell qui en les dites festes preycara tot lo quaern o rotol intitulat «Rotol de ço a que es tengut cascun Confrare» lo qual rotol es continuat avant en lo present Libre.

En les altres IIII festes de Madona Santa Maria deuen los dits Maiorals fer fer loffici e el Sermo dins la Capella del dit Palau, e deuen fer cremar dotse brandons blancs cascun de cinch lliures de cera del començament de la Missa tro a la fin. E que cascun Confrare tingue un brandonet blanc encas cascun de VI onces, del Evangeli tro a la recepcio del Corpus Christi. E en cascuna de les dites festes deuen fer reparar tots los brandons e brandonets.

Item han carrech que en la vesprada, e matinada de cascuna de les dites sinch festes de Madona Sancta Maria, ço es en la Vesprada apres quell seny del Ladre haura tocat e en la matinada con sera alba es fara die fassen tocar los senys e esquelles daquella e Esgleya on se fara la sollemnitat, e en la Ciutat de Barcelona fassen tocar les esquelles de la Capella del Palau Reyat maior a cascuna de les dites hores dos tres, lo un tirant ab les cordes e laltre repicant».

Al fin del libro estaba el capítulo: *De Conceptu Virginali.—Jesus Maria. —Sanctissima Conceptionis Muriae Virginis, et Matris gloriosissima purissimam puritatem demonstrat satis opus infrascriptum, abstractum a quodam tractatu de peccato originali in fine cujus de verbo ad verbum exaratum existit* y principiaba con estas palabras: *Si omnes nascimur Filii irae* etc. Formando parte del mismo venia después: *Jesus Maria.—Concordia oppinata contradictionis in dicti Beati Thomae, Super Conceptionis Virginis Matris Dei dignissima Puritate* comenzando en esta forma: *Oppinantur multi Beatum Thomam* etc. Y por último cerraban el volumen el tratado *De possibilitate, ac congrua necessitate Purissimae Conceptionis Virginis Matris Dei*, y las cartas enviadas al emperador Segismundo, que forman parte de la Colección Diplomática.

---

Muy adelantada la impresión, encontré el documento siguiente de D. Alfonso, concediendo celebrar la fiesta de la Inmaculada en la Santa Iglesia Catedral

Lo Rey = Com nos siam informats que lo Capítol de la seu de Barchinona vendria acordat si era qui ho tractas ab los Canonges de pendre carrech que les solempnitats de los festes de nostra dona se faessen es celebrassen nos absent de la Ciutat de Barchinona en la dita seu per la confraria de casa nostra resident en la dita Ciutat segons que en temps passat era estat per moltes coufreres desiia e demanat mas no obtengut. E nos haïam gran devocio en los officis quis fan en la dita seu la qual havem per nostra propria capella ab la present donam nostra veu e de nostra certa sciencia



volem quels *Maiorals de la dita confrayria tractem e facem ab lo dit capitol* quen prenguem lo dit carrech en aquella forma e manera en la qual pus solemnement e reverent e puxen solemnizar e celebrar les festivitats de ssus dites nos absent de la dita Ciutat en la dita seu a servey e honor de la sobirana Reyna e senyora nostra madona sancta Maria de la qual cosa nos complauran grantment. Dad. en la vila de sentboy a X dies de Octubre de any de la nativitat de nostre senyor Mil Quatrecentys setçe Rex Alfonsus = Als feels consellers nostres mestre Iohan dezpla e en bernal de sos maiorals de la nostra confreria — Dominus Rex mandavit mhi Paulo Nicholai. — Registro 2561, fol. 139.

FR. FAUSTINO D. GAZULLA, MERCEDARIO.

## CARTORAL DE CARLES MANY

(Continuació)

387.

*Planes CCCLXXIII a CCCLXXV.*

Capbreu ó memoria de la batllia de Parets de Ruffi, de propietat del bisbe, que aquest doná á Arnal en honor de la Seu de Gerona.

388.

*Planes CCCLXXV y CCCLXXVI.*

Capbreu dels censos y usatjes (prestacions basades en la costúm) que'l bisbe de Gerona cobra en la vila de Parets de Ruffi y en Domeny.

389.

*Planes CCCLXXVI y CCCLXXVII.*

Capbreu dels censos, quarts y tasques que'l bisbe de Gerona cobra en la vila de Parets de Ruffi y en Domeny.

—Los tres doc. que precedexen los creyém tots relacionats ab les qüestions suscitades entre'l bisbe de Gerona y Arnal de Parets de Ruffi, solucionades en la concordia del any 1175, doc. núm 312, y en conseqüencia opiném que la seva data ha de ser molt propera al referit any.

390.

*Planes CCCLXXVII y CCCLXXVIII.*

Capbreu de les cases existents en la vila de Bascara.

391.

*Planes CCCLXXVIII y CCCLXXVIII.*

Capbreu de Bascara. (En nota posada al final del doc. se fá constar que entre'l bisbe y'l batlle hi cobraven 18 moltons, 10 parells y mitg de gallines, 5 pernills, 5 ánechs, 12 sexters menys una migerá de civada, 98 sous de diners, 1 sexter de blat, y ademés altres prestacions).